

BORGARTING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 15.11.2024

Saksnr.: 24-046161ASD-BORG/03

Dommere:

Lagdommer

Espen Sandvik

Lagdommer

Johan Øverberg

Ekstraordinær lagdommer

Per Racin Fosmark

Ankende part

Advokat Therese Lohne Boehlke

Ankemotpart

Advokat Odd Martin Helleland

Saken gjelder krav om oppreisningserstatning etter skadeserstatningsloven § 3-5 etter sammenstøt mellom bil og sykkel i forbindelse med at bilen svingte ut fra en parkeringsluke.

Ringerike, Asker og Bærum tingrett avsa 16. februar 2024 dom med slik slutning:

1. ██████████, født ██████████ 1996, dømmes for overtredelse av straffeloven § 280 og vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3 til fengsel i 18 – atten – dager, jf. straffeloven 2005 § 79 bokstav a.

Fullbyrding av straffen utsettes med en prøvetid på to år jf. straffeloven § 34.

2. ██████████, født ██████████ 1996, dømmes til å tape retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for en periode av 15 – femten - måneder, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn mv § 2-5 nr. 2, § 2-4 og § 2-9.

Fristen regnes fra den dagen dommen er rettskraftig. Den periode førerkortet har vært beslaglagt før dommen er rettskraftig går til fradrag, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn mv § 1-4 første ledd.

Som vilkår for gjenerverv av førerretten må hun gjennomføre og bestå full ny førerprøve, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn mv § 8-3.

3. ██████████, født ██████████ 1996, frifinnes for krav om oppreisningserstatning.
4. ██████████, født ██████████ 1996, dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige med 3 000 – tretusen – kroner.

Ved avgjørelsen av straffekravet, jf. domsslutningen punkt 1, la tingretten til grunn at ██████████ handlet «i strid med kravet til forsvarlig opptreden» da hun kjørte ut i veibanen uten å forsikre seg om at det ikke kom syklister eller andre.

Tingrettens la ved avgjørelsen av kravet om oppreisningserstatning, jf. slutningen punkt 3, til grunn at handlemåten ikke representerte et så markert avvik fra det forsvarlige at det var grunnlag for å konstatere grov uaktsomhet. På denne bakgrunn ble vilkårene for oppreisning i skadeserstatningsloven § 3-5 ikke ansett oppfylt. Denne delen av dommen er avsagt under dissens, hvor fagdommeren utgjorde mindretallet.

For nærmere detaljer vedrørende saksforholdet vises til tingrettens dom og lagmannsrettens bemerkninger nedenfor.

Fornærmede ██████████ anket slutningen punkt 3 til Borgarting lagmannsrett og ankeforhandling ble holdt 29. oktober 2024. Partene møtte med sine

prosessfullmektiger og avga forklaring. Det ble avhørt ett vitne. Om bevisføringen for øvrig vises det til rettsboken.

Den ankende part, [REDAKTERT], har i hovedtrekk anført:

[REDAKTERT] handlet grovt uaktsom da hun kjørte ut fra parkeringsluken og forårsaket kollisjonen med [REDAKTERT].

Hun hadde vikeplikt i det hun skulle ut fra parkeringsluken. Til tross for god tid til å vurdere situasjonen gjorde hun likevel en brå utkjøring, med sikte på en u-sving, uten å sikre seg at det var klart. Dette førte til at hun kolliderte med [REDAKTERT] som kom syklende bakfra og på bilens venstre side. Han syklet alminnelig aktsomt i en hastighet av ca. 20-30 km/t på en oversiktlig strekning og var synlig for [REDAKTERT] i minst 8-10 sekunder før sammenstøtet. En slik langvarig oppmerksomhetssvikt og/eller feilfordeling av oppmerksomheten er grovt uaktsomt når det ikke er andre forhold som forstyrrer oppmerksomheten eller krever et særlig fokus.

Ved bevisvurderingen av om kravene til erstatning er oppfylt kreves kun alminnelig sannsynlighetsovervekt. Overtredelsen av vikeplikt er ikke et belastende faktum som skjerper beviskravet. Beviskravet er uansett ikke avgjørende da saken er godt opplyst og partene i det vesentlige er enige om sakens faktum.

[REDAKTERT] har hatt langvarige plager etter hjernerystelsen han pådro seg i kollisjonen, og var lenge utenfor arbeid. Selv om han er tilbake i jobb har skadene hatt og fremdeles innvirkning på både fungering i arbeidsliv, familieliv og sosialt. Det anføres at en oppreisningserstatning i nivå 75-90 000 kroner vil være rimelig ut fra praksis i liknende saker.

Det er nedlagt slik påstand:

[REDAKTERT] dømmes til å betale oppreisningserstatning til [REDAKTERT]
[REDAKTERT] fastsatt etter rettens skjønn.

Ankemotparten, [REDAKTERT], har i hovedtrekk anført:

[REDAKTERT] handlet uaktsomt, men ikke på en måte som representerer et markert avvik fra det forsvarlige. Det foreligger et særlig belastende faktum som oppstiller et skjerpet beviskrav.

Det erkjennes at [REDAKTERT] hadde vikeplikt, men det var trangt og begrenset sikt på grunn av biler som sto parkert bak. Lysforholdene kan også ha vært til sjenanse på grunn av skyggeforhold. Hun svingte forsvarlig ut og ikke med høy hastighet. Øvrige myke trafikanter i området ga et komplisert trafikkbilde, som kan ha gitt en kortvarig feilfordelt oppmerksomhet, men ikke nok til å konstatere grov uaktsomhet. Hvorvidt [REDAKTERT] var

synlig minst 8-10 sekunder og fra 80 meter avhenger av plassering i veibanen, sollys og hastighet. Det er ikke foretatt avstandsmålinger og det er således stor usikkerhet rundt avstand og hastighet.

Når det gjelder en eventuell erstatningsutmåling må den i forhold til skade og utvist skyld ligge i området 50 000 -75 000 kroner.

Det er nedlagt slik påstand:

██████████ frifinnes

Lagmannsretten ser slik på saken

Lagmannsretten har funnet at anken fører frem, og at ██████████ skal tilkjennes oppreisningserstatning med 75 000 kroner.

Rettslige utgangspunkter

For å dømmes til å betale oppreisningserstatning kreves forsettlig eller grovt uaktsom skadeforvoldelse, jf. skadeerstatningsloven § 3-5.

Vegtrafikkloven § 3 første ledd bestemmer:

Enhver skal ferdes hensynsfullt og være aktpågivende og varsom så det ikke kan oppstå fare eller voldes skade og slik at annen trafikk ikke unødig blir hindret eller forstyrret.

Det sentrale i denne aktsomhetsnormen, er at man sammenligner den aktuelle handlingen med en objektiv norm for forsvarlig opptreden. Gjennom uttrykket «aktpågivende» understrekes kravet om at trafikanten (her: sjåføren) må være oppmerksom. Hun har plikt til å følge så godt med at hun blir klar over forhold av betydning for den videre kjøring.

De andre bestemmelsene i vegtrafikkloven og trafikkreglene kan stort sett ses på som presiseringer av det alminnelige aktsomhetspåbudet i § 3. Dette gjelder også vikepliktbestemmelsen som er aktuell i vår sak. I HR-2018-2189-A la Høyesterett for øvrig til grunn at det gjelder en skjerpet aktsomhetsnorm der bilisten har vikeplikt

Det er ikke omstridt at skadevilkåret er oppfylt og det er ikke anført forsett. Spørsmålet saken reiser er om ██████████ opptrådte grovt uaktsomt, noe som krever et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte, jf. HR-2009-64-A avsnitt 49. Begrepet omfatter både bevisst og ubevisst uaktsomhet. I begge fall må det være tale om et mer markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte enn det man krever ved alminnelig uaktsomhet, jf. HR-1995-42-B (Rt-1995-486).

Lagmannsretten skal som hovedregel legge det mest sannsynlige faktum til grunn. For faktiske omstendigheter som innebærer at en part har opptrådt sterkt klanderverdig, eller som av andre grunner vil være særlig belastende oppstilles et skjerpet beviskrav. jf.

nærmere LB-2022-33047. Lagmannsretten kan ikke se at det foreligger praksis fra Høyesterett som avklarer beviskravet i en sak tilsvarende som vår hvor oppreisningskravet er basert på at det har skjedd et grovt uaktsomt brudd på trafikkreglene. Lagmannsretten mener uforsettlig mangel på orientering og oversikt i trafikkbildet, brå utkjøring og brudd på vikepliktsregelen, ikke nødvendigvis vil være et slik belastende faktum. Uansett er det i denne saken ikke nødvendig å ta konkret stilling til dette, da de faktiske forholdene som man bygger sin avgjørelse på, uansett anses bevist med klar sannsynlighetsovervekt.

Faktiske utgangspunkter

Tingretten har i sin dom blant annet redegjort slik for de faktiske forholdene den la til grunn, og som partene i det vesentligste er enige om:

Tiltalte, ██████████ var 26 år på ulykkestidspunktet. Ettermiddagen 21. april 2023 skulle hun kjøre fra parkeringsplassen hun hadde benyttet i Akershusstranda i Oslo. Det var fint vær og mange mennesker ute i gatene. Det stod biler parkert både foran og bak henne, slik at hun måtte kjøre flere ganger frem og tilbake for å få bilen ut av luken. Hun hadde en passasjer i bilen. Hun skulle foreta en u-sving for å kjøre ut av området, fordi det ikke var gjennomkjøring i retning Rådhuset. Samtidig kom syklist ██████████ syklende fra Akershus festning i retning vestover. Han kolliderte med bilen da den svingte ut av parkeringsplassen og ble kastet av sykkelen. ██████ har forklart at hun brukte god tid på å rygge frem og tilbake, for å komme i posisjon til å få bilen ut av luken. Hun så deretter i sidespeilene og i speilet i bilen og oppdaget to syklister et par hundre meter bak bilen. Hun la til grunn at syklistene holdt normal fart og at hun hadde 10-15 sekunder på å kjøre ut. Hun forklarte at hun deretter ga tegn med blinklys, førte fremste venstre hjul utenfor linjen, snudde hodet for å se i blindsonen og deretter begynte å rulle bilen rolig ut. Når bilen var ute av luken kjente hun plutselig et kraftig smell på venstre side og så at en syklist ble kastet over panseret. Ut fra sammenstøtet, smellet og skadene som ble påført syklisten og bilen, oppfattet hun at syklisten holdt svært høy fart, anslagsvis 40-50 km/t. Det kunne også være 60-70 km/t. Hun anslo at det gikk 1-2 sekunder fra hun sjekket blindsonen til bilen svingte ut. Fornærmede forklarte at han hadde syklet fra jobb, slik han pleier å gjøre hver dag i sommerhalvåret. Arbeidsplassen ligger omtrent 1 km fra ulykkestedet. Det var fint vær, god sikt og han syklet i normalt tempo, anslagsvis 20-25 km/t. Han hadde ikke musikk på ørene og fulgte med på veien foran seg. Plutselig kjørte en bil brått og uventet ut i veibanen foran han. Han rakk kun å svinge rattet noen centimeter til venstre før han kjørte rett inn i bilen. Han ble kastet over sykkelen og traff bilen med hodet først. Han har ikke noe minne fra de første sekundene etter sammenstøtet, og det neste han husker er at han står ved bilen, er sint og sier noe til tiltalte. Det kom deretter politi til stedet. Fornærmede følte seg uvel og la seg ned. Det kom en forbipasserende lege, og etter hvert en ambulanse. Han var der en stund og dro deretter hjem for å hvile. Retten mottok også forklaring fra politibetjent Egil Jørgen Brekke, som observerte hendelsen. Han satt i en tjenestebil utenfor sjøtjenestens kontorbygg og ventet da han ble oppmerksom på at tiltalte og en annen kvinne var i ferd med å sette seg inn i en

bil som stod parkert rett på andre siden av veien, ca. 4-5 meter fra der han befant seg. Han forklarte at bilen stod parkert på en parkeringsplass som tilhørte politiet og at han derfor fulgte godt med. Han beskrev at bilen rygget frem og tilbake flere ganger, før den fikk fronten litt ut mot venstre. Sjåføren kjørte deretter ut og tvers over veibanen, tilsynelatende for å foreta en u-sving. Bilen benyttet ikke blinklys. I sidesynet så Brekke at det kom en syklist i normal hastighet og han forstod at det ville bli en ulykke ettersom det kun var en meter mellom bilen og syklisten på dette tidspunktet. Syklisten bremsset litt, og stupte deretter ned og over panseret. Han anslo at syklisten syklet i 30 km/t.

Den konkrete vurderingen

Lagmannsretten har etter en samlet vurdering kommet til at [REDACTED] i dette tilfellet opptrådte grovt uaktsomt.

Når det gjelder det konkrete hendelsesforløpet, finner lagmannsretten å legge til grunn at [REDACTED] rygget frem og tilbake flere ganger i luken, la bilen litt ut og ventet litt, før hun brått og i en bevegelse svingte ut fra parkeringsluken, uten at blinklys var satt på. Det vises her til vitnemål fra politiinspektør Brekke som satt parkert og sentralt plassert tvers over gaten og bevitnet hendelsen. Det vises for øvrig til tingrettens faktumfremstilling som gjengitt ovenfor.

Ut fra bevisførselen finner lagmannsretten at veibanen bakover i en strekning på ca 80-100 meter var tilnærmet rett og oversiktlig og lett synbar ved bruk av speil, til tross for at det stod parkert en bil på plassen bak [REDACTED]s bil.

Det anses også mest sannsynlig at [REDACTED] part syklet i normal hastighet, anslagsvis i området mellom 20 til 30 km/t. Det vises i denne forbindelse også til forklaringen fra vitnet Brekke, i tillegg til [REDACTED]s forklaring. [REDACTED] brøt dermed ikke fartsgrensen, hvilket er avgjørende med tanke på hvor høye hastigheter [REDACTED] måtte forvente det kunne komme andre trafikanter i. [REDACTED] hadde mest sannsynlig heller ikke unormal plassering i veibanen, herunder ved at han ikke syklet spesielt tett opp mot bilene som stod parkert på siden.

Det må anses på det rene at det var en del myke trafikanter i området rundt men lagmannsretten finner ikke at det forelå en spesielt komplisert trafikal situasjon eller andre forstyrrende elementer, ut over det normale.

Det er uomtvistet at [REDACTED] brøt vikeplikten på vei ut fra parkeringsluken. Dette er en av de sentrale bestemmelser i trafikklovgivningen som regulerer forholdet mellom trafikanter, og hvor det foreligger et skjerpet aktsomhetskrav for den som har vikeplikt.

Lagmannsretten mener at [REDACTED], i en situasjon med vikeplikt og krav til skjerpet aktsomhet, pliktet å forvise seg grundig om at hun kunne kjøre ut fra parkeringsluken farefritt. Ikke minst en situasjon hvor hun tok sikte på å gjennomføre en u-sving. Selv om det var andre gående i området, er det ikke gitt opplysninger om at noen av disse var ute i selve kjørebanen. [REDACTED] har forklart at hun i speilet observerte myke trafikanter i området bak

bilen, men at dette var ca. 100-120 meter bak. Veibanen fremover var sperret av med bom, slik at det ikke kom noen biltrafikk fra den retningen. Trafikkbildet var dermed etter lagmannsrettens oppfatning oversiktlig. Det ■■■■, på tidspunktet for utkjøringen, følgelig burde ha henledet all sin oppmerksomhet mot, var dermed om det kom noen trafikanter bak fra hennes venstre side. Det var kun slik trafikk som kunne medføre noen umiddelbar fare for sammenstøt i det hun kjørte ut.

■■■■ hadde en ekstra foranledning til å forvise seg om klar bane i og med at hun kort tid tidligere hadde observert myke trafikanter i veibanen bak bilen. Det at hun dermed oppfattet situasjonen som trygg, har preg av en grov feilvurdering.

Slik lagmannsretten ser det, hadde ■■■■ god tid til å få overblikk over trafikkbildet. Hun var ikke under noen form for tidspress, og hadde fullgod anledning til å se seg grundig før hun kjørte ut. Utfallet viser tydelig at hun kan ikke ha brukt den tid som var nødvendig til å orientere seg. ■■■■ kunne og burde enkelt ha oppdaget ■■■■ i speilene, da han nærmet seg bilen bakfra. ■■■■ må ha vært synlig for ■■■■ i minst 8-10 sekunder. Hun kunne og burde uavhengig av dette, også ha oppdaget ■■■■ ved å se seg til siden samtidig som hun svingte ut. Slik lagmannsretten ser det kan sammenstøtet vanskelig tenkes skjedd om ■■■■ i øyeblikket før hun svingte ut i nødvendig grad sjekket speil og dødsvinkel og forvisset seg om at det var klar bane. Når ■■■■ ikke oppdaget ■■■■ før sammenstøtet til tross for muligheten hun hadde til å gjøre dette, kan det bare forklares med et markant og grovt avvik fra den plikten ■■■■ hadde til å orientere seg før og under utkjøringen.

Lagmannsretten mener at ■■■■s handlemåte i situasjonen har preg av en grov feilvurdering ikke minst sett i lys av at hun, i kombinasjon med manglende orientering i trafikkbildet, dessuten valgte en brå og rask sving ut, uten bruk av blinklys. Dette innebærer et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte gitt situasjonen hun befant seg i og omstendighetene for øvrig. Lagmannsretten tilføyer at det er klart at ■■■■ ikke hadde noen skyld i ulykken og at det ikke var noe uforsvarlig ved hans sykling.

Lagmannsretten mener at selv om den grove uaktsomheten kan anses å ligge i det nedre sjikt foreligger det likevel en alvorlig svikt i forhold til de krav som må stilles til henne som sjåfør og et «markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte».

■■■■ handlet grovt uaktsom og vilkårene for å idømme oppreisningserstatning er etter dette oppfylt.

Oppreisningserstatningen skal kompensere for den «voldte tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art», jf. skadeerstatningsloven § 3-5. Det foreligger ikke for personskader noe normert beløp for oppreisningen, slik det for eksempel gjør for voldtekt. Ved utmålingen skal det i tillegg til skadens omfang legges vekt på handlingens objektive grovhet, skadevolders skyld og den lidte overlast – graden av tort og smerte, jf. Rt-2009-6 avsnitt 51-52.

Etter rettspraksis er det ikke gitt noen normering av oppreisningserstatningen i saker som dette. Utmålingen må derfor skje skjønnsmessig og etter en bred vurdering. I tråd med rettspraksis, jf. Rt-2009-6 avsnitt 52 og Rt-2005-289 avsnitt 49, skal det legges vekt på handlingens objektive grovhet, skadevolders skyld og graden av tort og smerte.

Lagmannsretten finner at den grove uaktsomheten ligger i det nedre sjiktet.

Tingretten har per februar 2024 beskrevet de skader [REDACTED] ble påført, og konsekvensene av disse, slik:

Det aktuelle alternativet i vår sak er «langvarig sykdom». Fornærmede pådro seg en hjernerystelse i ulykken og har vedvarende ettervirkninger av dette, som utmattelse, hodepine og konsentrasjonsvansker. Han har også hatt smerter i ryggen og nakken. Han var 100% sykemeldt i ca. 3 måneder etter ulykken, deretter 80% sykemeldt fra august med en gradvis opptrapping til 50% ved nyttår. Han er i dag 50% sykemeldt.

Det er ubestridt at det er påregnelig årsakssammenheng mellom de skader og plager [REDACTED] er påført og påkjørselen.

[REDACTED] forklarte for lagmannsretten at han nå jobber normal arbeidsuke, men med begrensninger i forhold til tidligere i forhold til kveld og helger. Det er mulig han vil bli helt frisk etterhvert, men det kan ikke sies med sikkerhet.

Det er for lagmannsretten gjennomgått rettspraksis som viser at oppreisningserstatning ved personskade gjennomgående tilkjennes med 50 000-100 000 kroner. Etter en samlet, skjønnsmessig vurdering mener lagmannsretten at erstatningen i saken her passende kan settes til 75 000 kroner.

Sakskostnader

Sakskostnader er ikke noe tema i denne saken.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

██████████, født ██████████ 1996, dømmes til å betale oppreisningserstatning til ██████████ med 75 000 – syttifemtusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.

Espen Sandvik

Johan Øverberg

Per Racin Fosmark

Dokument i samsvar med original.
Kirsti Hynne